

nedokáže vyjadriť slovami ("bezmocnou protézou je každá metafora, keď dáva posledné zbohom"). **Základným motívom knihy sú úvahy o živote a smrti.** Svoj smútok prekonáva básnik myšlienkou o nekonečnom prúde bytia. Upokojuje ho myšlienka, že smrť je nevyhnutnou zákonitosťou života a patrí k jeho večnému kolobehu. **Tieto úvahy dopĺňajú rozmanité obrazy zemľáckej dediny a prírody.** Básnik hovorí i o prameňoch svojej poézie a o svojom tvorivom kréde.

Aj keď má skladba smutný podtón, je plná optimizmu, lásky a pokoja. Jej charakteristickým znakom je kultivovaný tvar básne, melodickosť a hudobnosť veršov. Horov tu oživil niektoré prvky poetizmu – jeho verš je zvonivý, má rýchly, rytmický spád a je zámerne eufonicky ladený. Podobne ako v skladbe Nioba matka naša, aj tu využíva voľný i viazaný verš a rôzne strofické útvary (dokonca i grafickú báseň – kaligram). **Táto skladba ovplyvnila aj tvorbu mladej generácie básnikov vstupujúcej do literatúry v 60-tych rokoch** (najmä tzv. trnavskú skupinu). Literárna veda ju považuje za spojovací článok medzi poéziou staršej a mladšej generácie – medzi poéziou 50-tych a 60-tych rokov.

Poézia Pavla Horova v 60-tych a v 70-tych rokoch mala stále introvertnejší, osobnejší charakter. **Jeho ďalšou básnickou zbierkou bola kniha Koráby z Janova (1966). K viacerým básňam inšpirovala autora cesta do Talianska, najmä pobyt pri mori.** Objavujú sa tu spomienky na prežitý život, úvahy o plynutí času, meditácie o živote.

Poslednou knihou vydanou za básnikovho života bola zbierka Ponorná rieka (1972). Básne tejto zbierky poznačila autorova choroba a predtucha blížiacej sa smrti. Sú to dialógy so smrťou, meditácie o živote a o jeho zmysle.

Horovove básne z pozostalosti vyšli v posmrtno vydaných zbierkach *Asonancie* (1976), *Z posledných* (1977), *Torzá* (1978).

Pavol Horov patrí medzi významných prekladateľov z poľskej, bulharskej, ruskej, tureckej (N. Hikmet) a perzskej poézie (O. Chajjám).

Milan Rúfus (1928)

Milan Rúfus je jedným z najvýznamnejších predstaviteľov modernej slovenskej poézie.

Narodil sa v roku 1928 v Závažnej Porube na Liptove v rodine murára. Po maturite na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši študoval v rokoch 1948–1952 slovenčinu a dejepis na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po skončení štúdia zostal na fakulte ako pedagóg a pôsobil tu až do svojho odchodu do dôchodku. Prednášal dejiny slovenskej a českej literatúry. V súčasnosti žije v Bratislave.

Publikovať začal v čase štúdií na strednej a vysokej škole v novinách a časopisoch. Boli to básne vyznačujúce sa jednoduchosťou, úprimnosťou a osobným prežívaním témy. V období schematizmu a stalinizmu – v prvej polovici 50-tych rokov – sa však tieto básne zdali kritikom málo angažované a revolučné (hoci boli medzi nimi i mnohé budovateľské básne, vďaka ktorým sa stal najpopulárnejším básnikom mladých budovateľov Trate mládeže, napr. báseň *Až pôjde tento vlak*). Preto ich Rúfus ani neponúkol na vydanie (vyšli o desať rokov neskôr). **Jeho prvá básnická zbierka Až dozrieme (1956) mohla vyjsť iba po čiastočnom uvoľnení politickej situácie.**

Zbierka Až dozrieme znamenala medzník vo vývoji slovenskej poézie. Po rokoch povrchnej, schematickej poézie priniesla nové estetické a ideové hodnoty. Okrem niekoľkých budovateľských básní obsahovala básne rôznej tematiky – básne s tematikou domova, detstva, vojny, básne o poslaní poézie atď. Tieto tradičné témy však Rúfus spracoval jednoduchým, nepatetickým spôsobom. Poéziu zbavil kampaňovitosti a tézovitosti. Na umocnenie svojej výpovede využil účinné a esteticky pôsobivé metafory. **V básňach o otcovi, o matke, o starých rodičoch a o rodnom kraji sa prihlásil k svojmu plebejskému pôvodu a k etickému odkazu predkov** (*Vyznanie lásky, Otec, Pieseň o tkáčke*).

Zbierka obsahovala i básne, v ktorých vyslovil svoje osobné žiale i bolesti celého ľudstva. **Rúfus sa v tejto zbierke predstavil ako básnik s hlbokým sociálnym a humanistickým cítením, ako básnik, ktorý cíti zodpovednosť za osud sveta a má súcit s každým, kto trpí. V politických protivojnových básňach odsúdil vojnu vo Vietname a v Kórei** – tieto básne hodnotila socialistická kritika najvyššie a patrili k najpopulárnejším, najčastejšie recitovaným básňam (*Rakvy z Vietnamu, Monológ v lazarete*,